

ЗМІСТ РОБОТИ:

I. ВСТУП.

Роль ІКТ в навчально-виховному процесі.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА,

1. Використання комп'ютерних технологій на уроках географії.
2. Використання пакету програм «MS OFFICE».
3. Тестові програми як контрольно-оціночний фактор.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА.

Додатки:

1. Розробка уроку. 9 клас «Сільське господарство».
2. Microsoft PowerPoint. Презентація роботи «Використання комп'ютерних технологій в процесі викладання географії».
3. Розробки комп'ютерних +тестів з географії.

Інформаційні технології — вимога сьогодення, що дозволяє створити суспільство, засноване на знаннях. Новітні інформаційні технології стрімко ввірвалися до всіх сфер нашого життя, стали такою ж реальністю, як телефонний зв'язок чи подорожування літаком. Вони спрощують спілкування та співробітництво. Суспільство, яке дбає про своє майбутнє, має усвідомити колосальні можливості, принесені новими інформаційними технологіями та навчитися грамотно застосовувати їх, у першу чергу, в освіті. [4]

I. В умовах швидкого накопичення інформації змінюється роль учителя, який повинен не тільки дати учням базові знання та сформувати основні вміння, а й навчити їх самостійно вести пошук необхідної інформації.

Можна багато дискутувати з приводу ефективності та доцільності використання інформаційних технологій на уроках, але не використовувати їх було б нерозумно. Можливості сучасного уроку й системи освіти взагалі значно розширюються завдяки використанню мультимедійних, інтерактивних технологій, Інтернету тощо.

Використання нових інформаційних технологій у навчально-виховному процесі значною мірою дозволяє реалізувати переорієнтацію навчання з інформативної форми на розвиток особистості людини, здійснення індивідуально-диференційованого підходу в навчанні та, відповідно, забезпечує ефективність оцінювання навчальних досягнень учнів.

Сьогодні перед педагогами стоїть важливе завдання — виховати та підготувати молодь, спроможну активно включатися в якісно новий етап розвитку сучасного суспільства, пов'язаний з інформацією. [4]

II.1. Сучасні комп'ютерні технології в географічній освіті базуються на ідеї їх інтеграції з традиційними навчальними методиками. Сьогодні ми перебуваємо на етапі оновлення всієї системи освіти, впровадження в навчально-виховний процес нових інформаційних технологій, орієнтації на творчу діяльність учня, визнання неповторності його особистості, забезпечення диференціації та індивідуалізації навчання.

Інформатизація загальноосвітнього процесу суттєво впливає на зміст, організаційні форми і методи навчання та управління навчально-пізнавальною діяльністю, а також спричиняє істотні зміни у діяльності учнів та вчителів. Важливим складником інформатизації навчальних закладів є інформатизація навчального процесу.

Система освіти, відповідно до вимог сучасності, потребує докорінного переосмислення, практичної реалізації базових принципів компетентності за концепцією ЮНЕСКО – навчитися пізнавати, навчитися працювати, навчитися жити разом, навчитися жити.

Визначення стратегічних пріоритетів учителя географії відбувалося у контексті становлення нової освітньої парадигми, що витікає із необхідності реалізації особистісно- зорієнтованої освіти. Це передбачає широкий пошук нових підходів, педагогічних технологій, адекватних динаміці розвитку суспільства, нових інформаційних технологій, комп'ютерну підтримку викладання предмету, використання освітніх комп'ютерних програм.

Глобалізація сучасного інформаційного світу призвела до утвердження медіакультури практично в усіх галузях людського життя, в тому числі і в освітньому просторі. Сучасні інформаційні технології відіграють значну роль у формуванні ціннісних орієнтацій сучасної молоді.

Медіа освіта орієнтована на підготовку молоді до життя в нових інформаційних умовах, до повноцінного сприймання різноманітної інформації, оволодіння способами спілкування на основі сучасних інформаційних технологій, уміння критично осмислювати інформацію.

Швидкий розвиток інформаційних та комунікаційних технологій (ІКТ) відкриває людству нові можливості в освіті, висуваючи натомість нові вимоги до навчання. Розвиток так званого «інформаційного

простору» вимагає від сучасної школи модифікації окремих аспектів її діяльності, які вже не задовольняють усіх потреб інформаційного суспільства.

Рівень використання електронних засобів має важливе значення для виховання та навчання сучасної інформованої особистості. Виходячи з цього, необхідно враховувати, що основними принципами впровадження електронних засобів у процесі вивчення географії є наступні:

демократизація змісту — забезпечення широких можливостей для розвитку і самореалізації особистості;

гуманізація — передбачення варіативності змісту комп'ютерних програм для повного врахування інтересів і нахилів учня;

диференціація та індивідуалізація — забезпечення вибору рівня складності навчання;

науковість — врахування рівня розвитку сучасної географічної науки;

цілісність і системний виклад змісту — формування логічного мислення;

доступність — узгодження викладу змісту з віковими можливостями сприйняття матеріалу школярами;

інтеграція — взаємозв'язок географічних курсів з іншими навчальними предметами з урахуванням наявних міжпредметних зв'язків.[7]

У процесі навчання вибір способів використання ІКТ залежить від поставлених учителем дидактичних завдань.

Дидактичними можливостями інформаційно-комунікаційних технологій є:

- індивідуалізація навчального процесу;
- високий ступінь наочності під час викладання географії;
- пошук необхідних ресурсів для занять (Інтернет тощо);
- можливість моделювання природних процесів і явищ;
- організація групової роботи;
- забезпечення зворотного зв'язку в процесі навчання;
- контроль та перевірка засвоєння навчального матеріалу.

Реструктуризація світового економічного і політичного порядку, особливо у Європі, серед багатьох інших змін у суспільстві вимагає

запровадження нового змісту і методів навчання. Саме використання ІКТ дозволяє нам змінити зміст освіти.

На мій погляд комп'ютерні технології сприяють:

- засвоєнню і учнем, і учителем нових важливих знань, умінь, навичок;
- самоосвіті й самовдосконаленню особистості учня й учителя;
- ідеально підходять для вивчення й викладання географії;
- можуть використовуватися у всіх видах урочної і позаурочної діяльності.

Основні напрямки використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках географії:

Сьогодні необхідна реформа мислення для того, щоб висловлювати й організовувати знання і тим самим усвідомлювати і пізнавати проблеми світу.

Використання комп'ютерної техніки та комп'ютерних технологій розширює можливості навчально - виховного процесу, забезпечує нові шляхи подання інформації, дає можливість для випробування власних ідей та проектів.

До того ж, одною з найголовніших переваг використання цих новітніх педагогічних технологій у процесах навчання та викладання є

можливість задовольнити індивідуальні потреби учнів, а не середні потреби класу. Ані для кого не є новиною, що зараз дитина опановує комп'ютер раніше, ніж навчається грамотно писати та критично читати. Інші переваги в тому, що ІКТ значно поліпшують доступ до інформації, збільшують можливості спілкування для учнів зі спеціальними навчальними потребами та фізичними вадами (дистанційне навчання), підвищують ефективність та мотивацію навчання, забезпечують нові шляхи подання інформації, які полегшують її розуміння, дають можливість для випробування власних ідей та проєктів, роблять учнів більш впевненими та здатними вирішувати проблеми самотужки.

В останні роки в торговій мережі поряд із підручниками, посібниками та зошитами з'явилося чимало автоматизованих навчальних курсів, які є мультимедійними продуктами. На екран із текстовою інформацією подається різноманітна графіка (статичне зображення, малюнки, фотографії, схеми, таблиці, мультиплікація, динамічне зображення, відео фрагменти тощо) та звук (мова, музика, функціональні шуми й звуки тощо). Текст і зображення можуть бути кольоровими, супроводжуватись фонограмою та звуковими ефектами. Пересічному вчителю важко розібратись, що з цього асортименту було б корисним саме для його учнів, тому потрібно мати уявлення про базовий курс інформатики, що вивчається в школі, та можливості використання певних програм.

2. У межах викладання географії, разом із традиційними технологіями навчання, закладено величезні можливості для застосування комп'ютерних технологій, насамперед, загальнодоступних засобів MS Office: текстовий редактор MS Word, програми MS Power Point, Також вчителю географії потрібно використовувати програму MS MapPoint для впровадження геоінформаційних систем в навчання географії під час створення динамічних картографічних об'єктів.[2]

Комп'ютери у навчанні варто використовувати лише тоді, коли вони забезпечують здобуття знань учнями, які неможливо або достатньо складно отримати за умови використання традиційного навчання. Дуже важливо навчальний процес організувати таким чином, щоб учень розумів, що завдання вирішує він, а не машина, що лише він несе відповідальність за наслідки прийнятого рішення. Школярі втрачають інтерес до роботи, якщо результати їхньої праці не реалізуються в подальшому, тому необхідно використовувати виконану роботу на

уроках у процесі створенні програмних продуктів або розробленні методичних матеріалів.

Найбільш цінними у навчальному процесі можуть бути програмні засоби, які надають учню свободу вибору під час вивчення навчального матеріалу раціонального рівня складності, самостійного визначення форми допомоги за умови виникнення утруднень.

На нашу думку, комп'ютер може використовуватись під час викладання географії в режимі навчання, тренажера, контролю.

Останніми роками увагу педагогів і вчених привернули мультимедійні технології. Мультимедіа — це сучасна комп'ютерна інформаційна технологія, що дозволяє об'єднувати в одній комп'ютерній програмно-технічній системі текст, звук, відео, графічне зображення й анімацію (мультиплікацію). Для викладача цікавим є не стільки технологія комп'ютерного іміджу та звуку, скільки освітнє різноманіття та розвиток тих змін, які відбуваються в учневі під впливом Мультимедіа.

Працюючи в режимі навчання, за допомогою мультимедійних програм виводяться на екран монітора навчальна інформація, задаються питання на розуміння запропонованої інформації. Якщо відповідь неправильна, пропонується підказка, як знайти правильну відповідь, або відповідь і ставиться наступне завдання.

У режимі тренажера на екран виводяться лише тексти запитань, за умови помилкової відповіді надається відповідний коментар; результати відповідей не запам'ятовуються, час на обмірковування завдань — необмежений.

У режимі контролю варіанти завдань добираються комп'ютером, час на обмірковування обмежений, результати відповідей фіксуються, за наявності помилки дається правильна відповідь і коментар. Після закінчення роботи виводиться список тем, у яких були зроблені помилки, та які потрібно повторити, а також ставиться відповідний бал.

Таким чином, комп'ютер у навчальному процесі виконує декілька функцій: він є засобом спілкування, створення проблемних ситуацій, партнером, інструментом, джерелом інформації, контролює дії учнів і надає їм нові пізнавальні можливості.

Форми роботи учнів під час використання комп'ютера в якості засобу навчання є різні: це і робота всім класом, і групами, а також індивідуальна робота. Перелічені способи обумовлені не тільки

наявністю або недостатньою кількістю комп'ютерів, але і дидактичними цілями.

Проте варто зазначити, що методика вивчення шкільних предметів, зокрема і географії, з використанням ІКТ знаходиться на етапі становлення: ще технології використання комп'ютерів у навчальному процесі лише розробляються. Сучасні комп'ютерні програми з географії можуть використовуватися як інформаційно-пізнавальний засіб навчання, виконувати різноманітні дидактичні функції у певних навчальних ситуаціях. Вони різноманітні за змістом, структурною побудовою, обсягом подання навчальної інформації.

Значна частина мультимедійних програм з географії містить документально достовірну навчальну інформацію. Зміст і побудова існуючих мультимедійних програм з географії відповідають принципам науковості, систематичності, доступності, послідовності викладення навчального матеріалу, вони складені з урахуванням рівня підготовленості учнів і в цілому відповідають дидактичним вимогам навчання.

Варто зазначити, що більшість програм географічного напрямку за дидактичним призначенням є допоміжним ілюстративним джерелом знань з географії. До такого типу програм можна віднести:

- "Туристичний атлас світу" (понад 100 географічних карт, 900 фотографій, 25 відеокліпів та енциклопедична інформація);
- "Географія. Посібник для школярів та абітурієнтів" (географічні карти, відеофрагменти);
- "Атлас України" (176 карт, тексти, графіки, таблиці, діаграми, фотографії тощо) та ін.;
- "Енциклопедія Кирила і Мефодія" (відеофрагменти, цікавий інформаційний матеріал з географії);[2]
- "Географія України"(атлас для 8-9 класів);(див. мал.)

Особливо заслуговує на увагу програма "Використання Microsoft Office в школі", яка надає можливість навчитися працювати з програмами Microsoft Word, Microsoft Excel, Microsoft PowerPoint у процесі засвоєння шкільного курсу географії.

Працюючи з програмою вчитель може самостійно, створювати нові мультимедійні лекції, доповнюючи їх анімаційними ефектами, відео фрагментами, звуковим супроводом, що значно підвищує ефективність навчання. Дана програма дозволяє використовувати також анімацію, слайди, фрагменти відеофільмів під час вивчення природних об'єктів і явищ, що формує у школярів образні уявлення, а на їх основі – географічні поняття. Ураховуючи можливості комп'ютера як засобу навчання, його дедалі частіше використовують для створення різноманітних презентацій.

В.С. Фетісов дає таке визначення презентації (від лат. praesento - передаю, вручаю й англ. present- представляти) - це представлення аудиторії ідей, планів, розробок; демонстраційні матеріали для публічного виступу. Комп'ютерна презентація - це файл, у якому такі матеріали зібрані та подані в зручному для сприйняття вигляді з застосуванням різних мультимедійних ефектів. Файл презентації складається з окремих кадрів або слайдів. Ці слайди можна не тільки виводити на екран комп'ютера чи спеціального проектора під час виступу, а й роздрукувати на папері або прозорій плівці. Л.І. Долінер зазначає, що, використовуючи технологію презентацій, можна суттєво покращити наочність навчального матеріалу та полегшити вчителю його використання.

Порівнюючи комп'ютерні презентації із традиційними засобами наочності, слід відзначити такі переваги:

- послідовність подання матеріалу може змінюватися, залежно від аудиторії чи мети доповіді, є можливість повернутися до вже розглянутих питань;

- презентація може містити короткий конспект доповіді та нотатки для доповідача;

- використання мультимедійних ефектів при презентації дають змогу зосередити увагу слухачів на основному і сприяють кращому запам'ятовуванню інформації;

- можна досить швидко створити потрібну кількість копій електронної презентації; - зручна транспортабельність презентації - невеликий обсяг та можливість пересилати матеріали електронною поштою. Упровадження комп'ютерних технологій у навчальний процес сприяє підвищенню пізнавального інтересу учнів. Інтерес до презентацій у школярів зумовлений необхідністю використання різних джерел інформації, зокрема Інтернету; самостійністю відбору і накопичення матеріалу; публічністю захисту, оцінкою роботи учня не тільки вчителем, а й однокласниками. Це підвищує відповідальність за виконану роботу та самооцінку школярів. Тому важливим є процес створення презентації, зокрема його дизайну, що вимагає застосування творчих здібностей школярів. Для учнів, які захоплюються комп'ютерними технологіями, є можливість використати свої знання та вміння на практиці. Створити презентацію може самостійно і вчитель, і учень, якщо вони володіють програмою PowerPoint. Спочатку необхідно чітко продумати план презентації. На слайдах краще подавати той матеріал, який не можна пояснити словами: формули, малюнки, таблиці, фото, графіки, діаграми, відео фрагменти. Однак при цьому має бути мінімальним текстове наповнення. [5]

При створенні презентації слід керуватися певними вимогами щодо інформації, тексту та оформлення.

Вимоги до інформації:

- 1) достовірність — інформація повинна бути достовірною, правильною;
- 2) повнота - джерело інформації має відображати всі суттєві аспекти досліджуваного об'єкта;
- 3) наявність посилань - відомості про джерела інформації, необхідні для дотримання авторського права;
- 4) уникнення невизначеності, неоднозначності інформації;
- 5) сучасність джерела - інформація має бути не застарілою;
- 6) надлишковість - інформації повинно бути зібрано достатньо, аби мати можливість відповісти на додаткові запитання під час презентації.

Вимоги до тексту:

- 1) науковість - всі визначення, положення та висновки повинні формуватися на науковій основі;
- 2) логічність - текст має викладатися так, щоб легко простежувалися логічні зв'язки між поняттями;
- 3) доступність - текст повинен бути зрозумілим, значення нових термінів пояснюватися;
- 4) однозначність - зрозуміле, однозначне трактування тексту;
- 5) лаконічність - текстовий виклад має бути стислим;
- 6) завершеність - зміст кожної частини тексту повинен бути логічно завершеним.

Вимоги до оформлення презентації в цілому:

- 1) презентація має бути стислою - у середньому 12-15 слайдів;
- 2) слайди презентації повинні містити не тільки текстову інформацію, а й певні ілюстрації;
- 3) звукове оформлення (якщо воно необхідне) повинне бути не дуже гучним;
- 4) незначна ступінь мультимедійності презентації - має бути помірною кількістю анімаційних ефектів.

На основі досвіду використання презентацій у навчальній діяльності (Є.Ф. Бурлова, Г.І. Шолом, І.Д. Фельдман, О.О. Пастух [1; 7; 5; 3і) та власного досвіду роботи зі школярами можна зробити висновок, що презентації доцільно використовувати в різних формах організації навчальної діяльності школярів: на уроках різних типів, позаурочній та

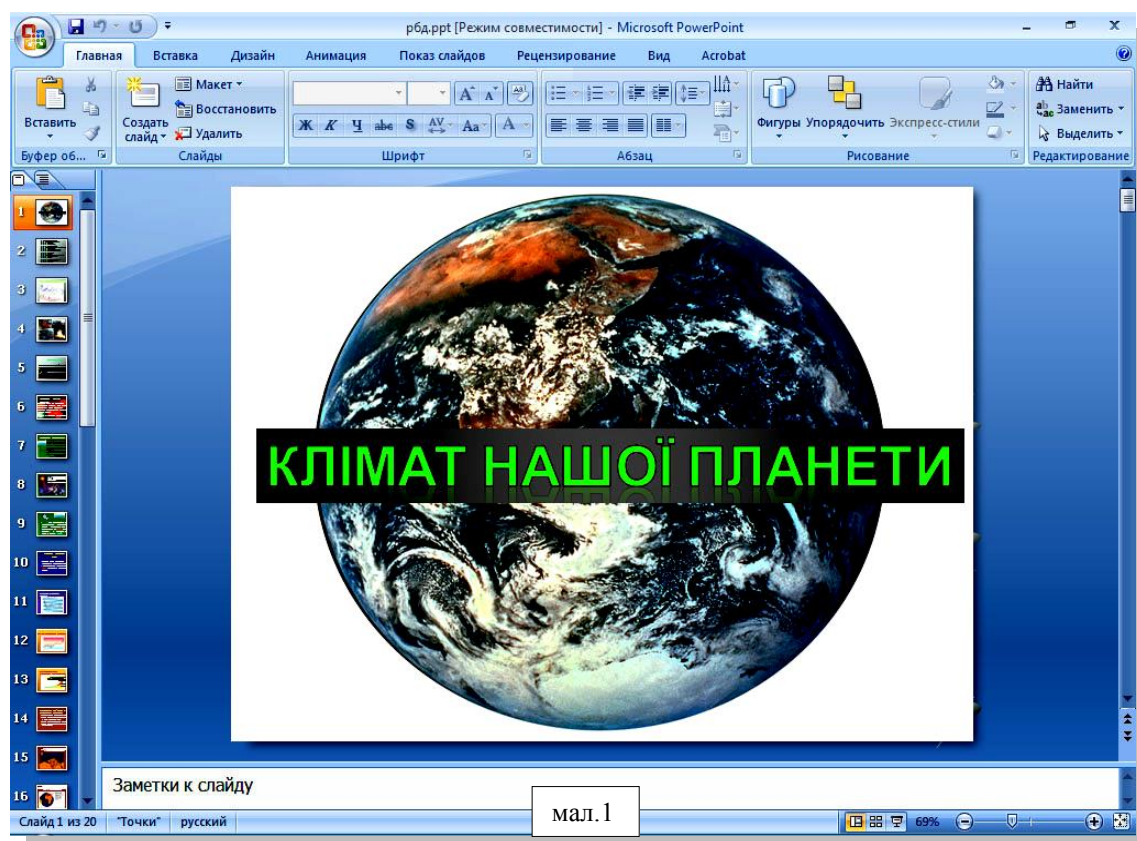
позакласній діяльності. Є.Ф. Бурлова у своїх дослідженнях відзначає комп'ютерні презентації, створені в середовищі PowerPoint, та аналізує використання їх під час вивчення природознавства і біології. Автор стверджує, що за допомогою комп'ютерних презентацій можна створювати будь-які уроки, враховуючи вимоги вчителя та логіку побудови конкретного уроку для певного класу. Використання кольорових комп'ютерних слайдів та коментарів до них дає можливість продемонструвати учням велику кількість об'єктів, які неможливо безпосередньо показати в класі, наприклад, живі організми при вивченні біології, моделі, біологічні та хімічні процеси .[5]

І.Г.Шолом розкриває питання використання презентації на уроках інформатики. Автор зазначає, що презентації можна використовувати на різних етапах уроку:

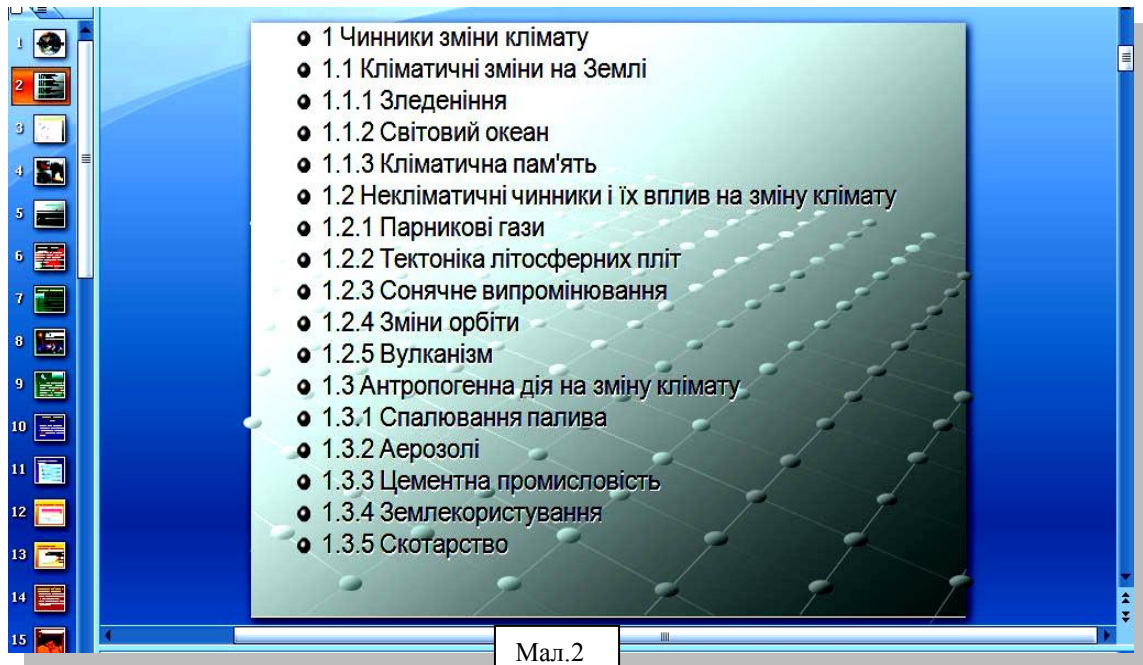
- під час актуалізації опорних знань доцільно додавати відео фрагменти та моделі об'єктів вивчення з метою актуалізації особистого або опосередкованого життєвого досвіду;
- у процесі пояснення навчального матеріалу можна використовувати схеми, діаграми, малюнки, фото та відеоматеріали для ілюстрації явищ, законів, що вивчаються, з метою стимулювання пізнавального інтересу та пояснення певних природних процесів та економічних явищ;
- при закріпленні вивченого на уроці слід застосовувати такі презентації, які містять тестову перевірку знань школярів або узагальнюють інформацію, що вивчалася на уроці.

Проте такі підходи є цілком прийнятними й для уроків географії. Ураховуючи те, що структура та зміст презентацій можуть бути різноманітними, їх можна використовувати на різних типах уроків: уроках засвоєння нових знань - для пізнання учнями нового матеріалу; уроках формування вмінь і навичок учнів та уроках комплексного застосування знань, умінь і навичок - як засіб контролю за підготовкою та проведенням лабораторних та практичних робіт, для демонстрації моделей географічних процесів та явищ, що вивчаються; на уроках узагальнення та систематизації знань учні можуть самотійно скласти презентацію із двох - трьох слайдів з метою узагальнення вивченого матеріалу; на комбінованих уроках використовуються найрізноманітніші презентації: від демонстрації фото та відео до тестової перевірки знань.

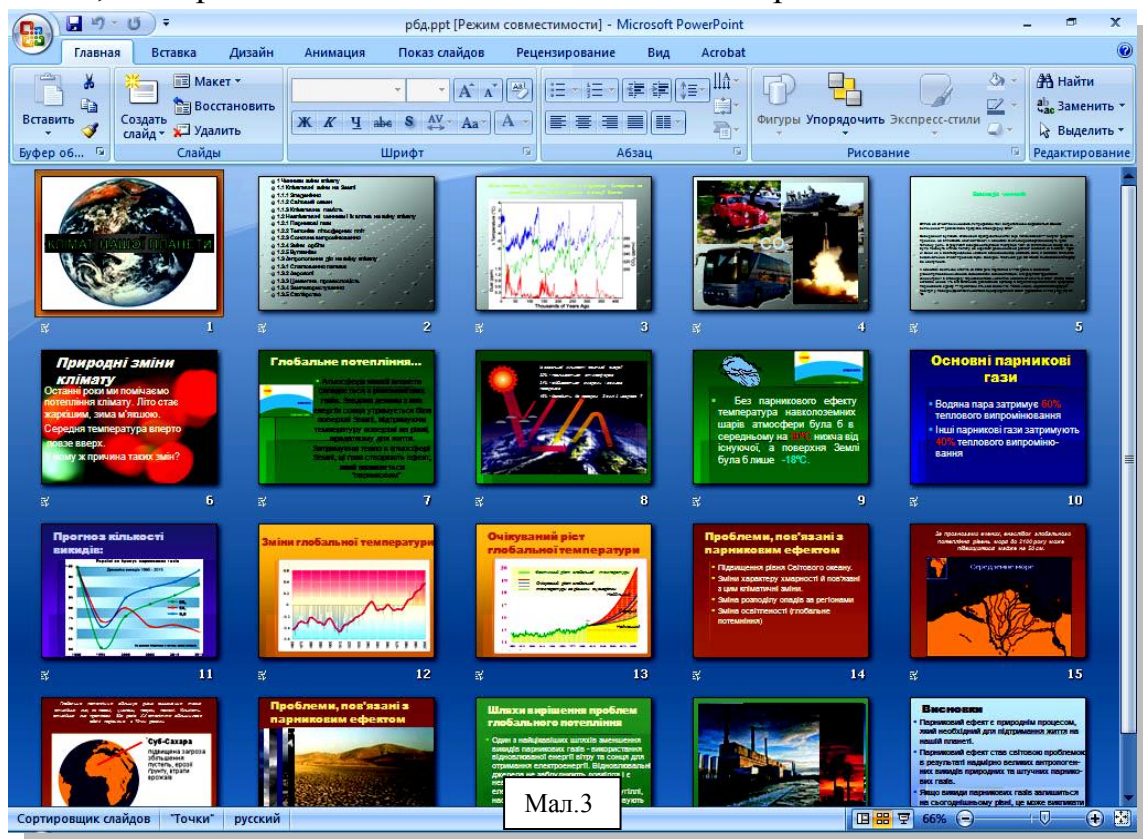
Наприклад, під час вивчення нового матеріалу з теми «Клімат» як наочність можна використати комп'ютерну презентацію «Клімат нашої планети». (див. мал. 1)

Під час вивчення негативного впливу на клімат учитель чи учень демонструє слайд 2 (див. мал.2) на якому показані чинники зміни клімату на землі.

На слайдах 6,7,8... (див. мал.3) зображені природні зміни клімату, особливо глобальне потепління, яке також висвітлюється і в наступних слайдах, але причини потепління можна показати різні.

На цьому уроці під час закріплення знань можна запропонувати школярам перевірити свої знання шляхом виконання тестових завдань.

(див. мал.4).

D:\тести\створення тестів\ДизТест\курс1.tst

10:00

Клімат

Кількість питань - 12

Питання №1

Які показники клімату можна отримати з кліматичної карти?

max та min температури

кількість опадів

типи повітряних мас

сезонність випадання опадів

0%

Наступна мал. 4 →

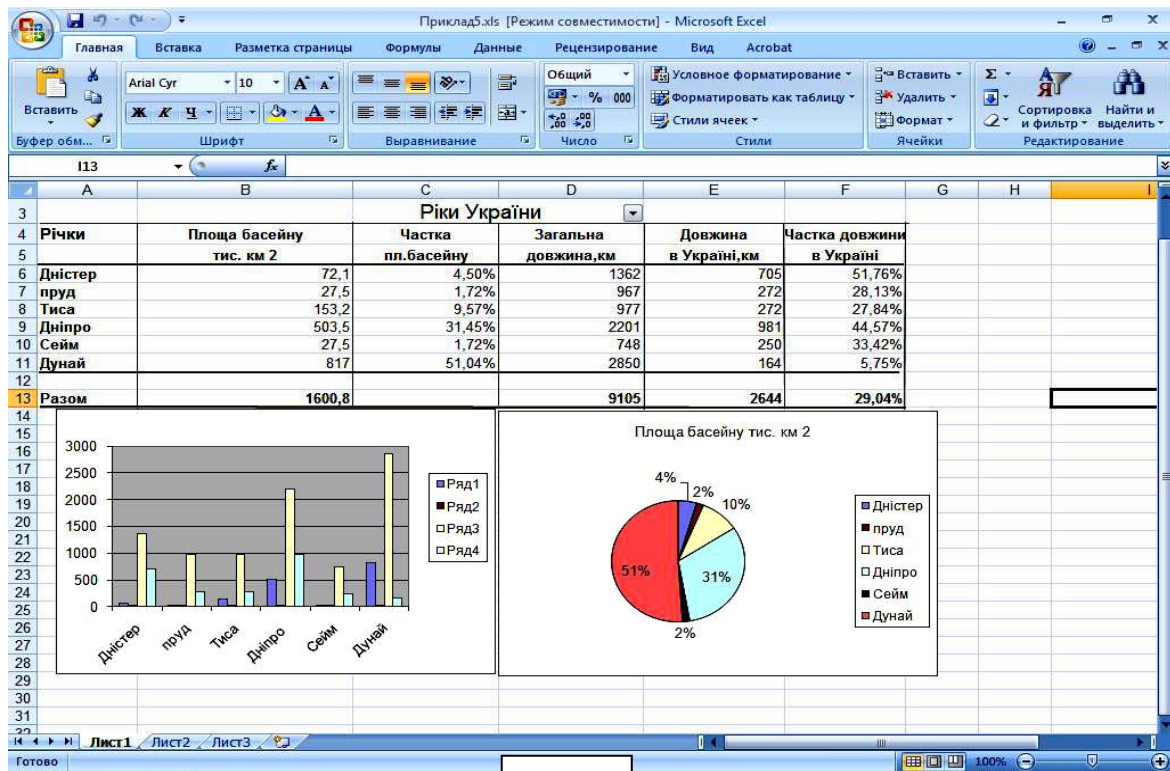
Для вивчення клімату нашої планети (як і клімату України в 8 класі) можна створити слайд-шоу із зображенням процесів які відбуваються на планеті під дією зміни клімату. От же, результати нашого дослідження дали змогу дійти висновку, що використання комп'ютерних презентацій на певних уроках географії підвищують пізнавальний інтерес учнів та рівень засвоєння навчального матеріалу.

Проте виникають і труднощі використання презентацій на уроках, зумовлені необхідністю попередньої підготовки слайд-шоу, доступом до мережі Інтернет, застосуванням у роботі мультимедійного екрана.

Активніше презентації використовують у позаурочній роботі учнів. Оскільки така форма організації діяльності школярів передбачає виконання ними після уроків обов'язкових, пов'язаних із вивченням курсу, практичних робіт за індивідуальними або груповими завданнями

вчителя, оформлення звітів може здійснюватися у формі комп'ютерних презентацій. Сучасним методом роботи є виконання учнями навчальних проектів. Індивідуальне чи групове завдання може бути оформлене як проект та захищене на останньому занятті. Під час виконання таких проектів учитель відіграє роль консультанта, а всі завдання з планування, проведення та оформлення роботи школярі виконують самостійно. Такі форми позаурочної роботи сприяють оволодінню школярами складними вміннями і навичками визначати зміст та мету роботи, організовувати власну самоосвіту, використовувати нові підходи до вирішення питань, розвивати їхню пізнавальну і розумову діяльність, самостійність та здатність до творчості. Завдяки яскравим комп'ютерним презентаціям така робота матиме навчальне, наукове та пізнавальне значення. Якщо школяр має персональний комп'ютер удома, тематичну презентацію він може створити самостійно під час виконання домашнього завдання. Замість підготовки повідомлень чи реферату школяр створює презентацію із кількох слайдів і перед уроком разом із учителем установлює її на шкільний комп'ютер. Іноді такі дитячі презентації вчитель може продемонструвати як наочний матеріал учням інших класів. Труднощі, які відчуває вчитель при підготовці та використанні комп'ютерних презентацій на уроках, практично не виникають під час позакласної роботи. Саме позакласна робота дає можливість для розширення та поглиблення знань учнів з певної галузі науки, розвиває нахили, здібності та розширює кругозір школярів. Позакласна робота не є обов'язковою формою навчання, здійснюється лише за бажанням школярів. Відомо, що сьогодні залучити дітей до роботи в гуртках, факультативах дуже складно. Зазвичай учні активно відвідують перші заняття, а потім їхній інтерес до цих занять зникає. Якщо ж на гуртках чи факультативах використовувати комп'ютер, створювати презентації, кількість дітей на цих заняттях до кінця навчального року збільшується. Слід зазначити, що створення презентації необхідно здійснювати поетапно. Це не забиратиме багато часу і відповідатиме санітарно-гігієнічним вимогам роботи школярів із комп'ютером. Таким чином, створення тематичних комп'ютерних презентацій у позаурочній та позакласній діяльності та використання їх на уроках сприяє самоосвіті школярів та активізує навчальний процес. [5]

Працюючи з програмою Microsoft Excel (див. мал..5), учні

Мал.5

мають можливість створювати електронні таблиці з різноманітними цифровими даними, діаграмами стосовно основних географічних об'єктів, природних та економічних процесів та явищ, також проводити певні розрахунки, наприклад при вивченні теми «Поверхневі води» - кут нахилу ріки. Але найбільше програма Microsoft Excel стане в пригоді при вивченні економічної географії в 9 та 10 класах. Це в першу чергу різноманітні діаграми та різної складності географічні задачі з використанням цифрових даних.

Навчальна інформація, що міститься в усіх мультимедійних програмах, є значним допоміжним матеріалом для формування географічних уявлень та понять про явища та природні об'єкти, які учні не можуть безпосередньо спостерігати. Завдяки відеофрагментам та фотографіям, які є у цих програмах, на уроках географії можна здійснити "подорож" планетою, в куточки живої природи, які практично недоступні для більшості учнів.

Мультимедійні засоби, як джерело нових знань, можуть використовуватись перед вивченням навчального матеріалу як вступ до теми або під час вивчення теми в поєднанні з розповіддю чи бесідою.

Вирішальне слово на уроках, де застосовуються мультимедійні навчальні програми, все ж за вчителем. Тільки він, урахувавши зміст супроводу, визначає дидактичні можливості, методичні особливості поєднання власного слова з наочно-словесним змістом програми, можливі методичні варіанти оптимального використання мультимедійних засобів у певних навчальних ситуаціях під час розв'язування різноманітних пізнавальних завдань.

Завдяки мультимедійній інформації, що містять програми, учні вчаться пов'язувати сформовані уявлення з навчальною темою, робити потрібні доповнення, самостійні висновки та узагальнення.

Електронні засоби навчання дозволяють продемонструвати процеси або змодельовати явища, за якими неможливо спостерігати протягом одного уроку або які несуть небезпеку для здоров'я та життя людини. І тут нам на допомогу приходять мультимедійні засоби навчання, які позбавляють нас цієї небезпеки та дають змогу учням більш глибоко зрозуміти природу досліджуваного явища чи процесу.

Так при вивченні теми «Клімат» у 6 класі, можлива демонстрація таких небезпечних явищ, як буревії, смерчі за допомогою відео.

А комп'ютерне забезпечення до цього уроку дає змогу змодельовати це явище мультимедійними засобами, що сприяє кращому розумінню учнями природи досліджуваного явища, розвиває їх мислення, зорову пам'ять, уміння спостерігати та аналізувати побачене.

З метою активізації пізнавальної діяльності та мислення учнів використовуються прийоми порівняння, аргументації і відстоювання своєї точки зору. В умовах засвоєння великої кількості інформації, особливої ваги набуває прийом виділення головного в навчальному матеріалі, оскільки він допомагає знайти «ядро» нової інформації. [6]

Знайти необхідні мультимедійні матеріали до уроків географії дуже складно, тому можна створити шкільний географічний відеобанк, сформувавши з матеріалів освітніх та інформаційних телевізійних програм.

Учні із задоволенням беруть участь у поповненні відеотеки, що допомагає їм формувати пошуково-інформаційні вміння.

А як не скористатися комп'ютерними технологіями при вивченні теми «Космос» у 6 класі?

Можна здійснити уявну подорож у всесвіті, також комп'ютер допоможе навчити учнів визначати місце знаходження Полярної зірки, яку під час уроку ми не можемо спостерігати.

А чи можливо навчити учнів 6 класу визначати типи хмар, якщо на дворі ясне небо? І тут нам знову на допомогу приходить комп'ютер.

До речі, значна частина комп'ютерних матеріалів, які використовуються на уроках географії, виготовлені мною особисто, за

допомогою сканера та звичайного, а тепер і цифрового фотоапарату.

Відділ освіти Апостолівської державної адміністрації
Ленінська ЗОШ І – ІІІ ст.
Шумейко С.М.

Методичні розробки

До оцінювання навчальних досягнень
з географії учнів загальноосвітніх
навчальних закладів (основна школа)

3. Використання комп'ютера на уроці також дає змогу учителю складати тести нового покоління, логічні ланцюжки, тренувальні вправи, головоломки, діаграми, графіки, супроводжувати лекційні заняття слайдами, виконувати

практичні роботи та презентації тощо.

Комп'ютерні тести створюються в текстовому та електронному вигляді.

Для розвитку логічного мислення учнів, можна скласти невеличкі головоломки та логічні ланцюжки, які записуються не на дошці, а на дискеті, а потім, за допомогою комп'ютера, використовуються на уроці. Ось деякі з них:

1) складіть слово і дайте визначення поняття :

- а) т ф л о р с і е а – літосфера;
- б) р а м и д е н і – меридіан

2) закінчіть речення :

- а) точка з координатами 0° ш., 0° д, - це.....;
- б) географічний центр України знаходиться у.....;
- в) найбільша пустеля знаходиться на материку.....;

3) заповніть пропуски у реченні :

- а) коли дві літосферні плити....., то утворюються гори;

б) Африка – це най.....материк планети.

4) логічний ланцюжок (треба відкинути зайве слово і пояснити чому воно зайве)

а) термометр;
б) барометр;
в) сейсмограф;
г) гігрограф.

а) Дніпро
б) Пд. Буг
в) Світязь;
г) Дністер.

а) Херсон
б) Луцьк
в) Миколаїв
г) Кривий Ріг

До системи діяльності, де можуть також залучатися ІКТ, входять різноманітні форми і методи позаурочної та позакласної роботи, мета яких національне виховання школярів, формування їх дослідницьких умінь та гармонійного розвитку.

Також інформаційно – комунікаційні технології можуть використовуватися для розробки навчальних проектів та відповідних навчальних, методичних та дидактичних матеріалів.

У ході роботи над навчальним проектом створюється портфоліо – цінний комплект інформаційних, дидактичних і методичних матеріалів до навчального проекту:

- план проекту;
- дидактичні матеріали;
- учительська презентація;
- тести, графіки, діаграми тощо.

Особливо цінним у використанні комп'ютерної підтримки в процесі навчання є те, що при повторенні вивченого матеріалу (в кінці чверті, півріччя, року) вчитель може одночасно запропонувати учням завдання і запитання, які взято з абсолютно різних тем чи розділів. Наприклад, один учень виконує програму "Корисні копалини України", інший - "Клімат України" чи "Внутрішні води України" і т.д. [6]

Звичайно, дуже добре було б мати пакет комп'ютерних програм для різних курсів географії. Методику використання пакету можна

реалізувати в різних Формах. Найпростіший варіант полягає у виділенні за рахунок шкільного компоненту уроків для роботи з пакетом. Але й у випадку неможливості даного варіанту пакет програм досить ефективно реалізується на звичайних уроках. Учні опрацьовують навчальні теми, що вивчаються саме в цей час, або виконують завдання на повторення. Частина учнів при цьому працює в режимі "контроль" і виконує завдання індивідуально, оцінка, яку вони отримують, може бути виставлена як оцінка за відповідь, інші учні (як правило, більшість) працюють парами й виконують завдання в режимі "тренування" або "контроль", залежно від вимоги вчителя або власного бажання.

Після підготовчої роботи учні на певний час переходять до роботи з контрольним уроком, за що їм також виставляється оцінка, доцільно спочатку запропонувати учням виконати роботу з програмою в режимі "тренування", починаючи з найпростішого. Потім можливий перехід у режим "контроль" і виконання уроку, який далі буде запропонований на оцінку. В такий спосіб реалізується підготовка учня до індивідуального режиму роботи. Якщо учень отримує невисокі оцінки, слід запропонувати йому повторно виконати той самий урок або перейти в режим "тренування". Це зумовлюється потребою створити комфортніші моральні умови роботи, коли не виставляється негативної оцінки, немає критичних зауважень однокласників. Важливо, щоб учні в різних режимах неодноразово працювали з програмою і при цьому не знижували зацікавленості і активності.

Оцінки в більшості випадків слід виставляти за роботу на кожному уроці. В такий спосіб виконуються підготовчі дії до роботи на оцінку, а потім і виконання чергового уроку. Вчитель контролює якомога вищу якість підготовчих дій і по можливості об'єктивно виставляє оцінку за контрольний урок, враховуючи оцінку, що виставлена комп'ютером або й дублюючи її. Однак це не означає, що завжди треба виставляти ту оцінку, яку ставить машина. В окремих випадках (невисокий рівень підготовки учнів, їх певні індивідуальні особливості, відсутність попереднього ознайомлення з програмою та ін.) оцінка може не виставлятися

або виставлятися на власний розсуд вчителя, при проведенні уроку з комп'ютерною підтримкою, звичайно, на вчителя припадає більша частина роботи, оскільки слід забезпечити нормальне протікання уроку і організації роботи за комп'ютерами. Але при цьому сам урок географії стає цікавішим, емоційно насиченішим, захоплюючим і продуктивнішим. Істотно підвищується зацікавленість учнів географією взагалі. Дуже цікавою є можливість використання комп'ютера для індивідуальної роботи з учнями. Відкриваються зовсім нові можливості вивчення географії і досягнення високого рівня знань при досить високій їх якості. Поєднання традиційних методів викладання з даним видом новітніх технологій дає змогу забезпечити відпрацювання всіх без винятку ключових тем на найвищому рівні (звичайно, при наявності пакету необхідних комп'ютерних програм).[1]

Досить високий рівень вимогливості, що закладений у програмах, створює умови, коли учень якнайретельніше виконує все, що йому пропонує програма і, отже, повністю опановує відповідну тему.

III. З огляду на все, що сказано вище, доходимо таких висновків :

- Протягом усього року спостерігається високий рівень уваги і зацікавленості до навчання з боку учнів.
- Обсяг виконаних завдань набагато перевищує обсяг виконаних завдань на звичайних уроках.
- Групова робота характеризується високою активністю кожного учня, а індивідуальна - їх відповідальністю.

В умовах сьогодення, коли з'являються реальні можливості застосування новітніх технологій у навчальному процесі, актуальними стають розробка і впровадження педагогічних програмних засобів, які можна використовувати для вивчення широкого спектру шкільних дисциплін. На цьому шляху зустрічається ряд перешкод (крім згаданих вище);

- недостатня кількість (або навіть відсутність) комп'ютерів у навчальних закладах;
- відсутність педагогічних програмних засобів;
- відносно невелика кількість відпрацьованих та випробуваних на практиці методик;

- нестача практичного досвіду в організації роботи по втіленню новітніх технологій.

Але вже сьогодні при бажанні та певних організаційних зусиллях можливе принаймні часткове розв'язання цих проблем і впровадження нових інформаційних технологій. Цей досвід ще й досі має епізодичний характер і його поширення слід вважати досить актуальним.

Про переваги інформаційних технологій можна говорити досить довго. Але не слід забувати про «зворотній бік медалі».

При використанні комп'ютера, учителю треба пам'ятати про негативний вплив випромінювання монітора на зір, симптом хронічної втоми та болі у спині, появу психічного стресу тощо, тому треба дотримуватися санітарно-гігієнічних вимог, передбачати спеціальні вправи на уроках для запобігання можливих небажаних наслідків.

Але ці недоліки не стануть на заваді все ширшого використання інформаційних та мультимедійних технологій на уроках географії. І завдяки інтерактивним формам навчання, учень з пасивного слухача перетвориться на активного учасника учбового процесу. А це, на мій погляд, є важливим елементом навчання і виховання майбутнього громадянина нашої держави з активною життєвою позицією.

Література:

1. Дегтярьов С.Г. Комп'ютерні технології навчання на уроках географії. Нива знань. 2000.№2.с34-36.
2. Гудима В.Н. Использование информационно-коммуникационных технологий в преподавании географии.
3. Безуглий В.В. Методика навчання фізичної географії України засобами комп'ютерних технологій.
4. Нікул Ю. Використовуємо мультимедійні навчальні курси. Директор школи. 2008.
5. Міронець Л. Створення та використання комп'ютерних презентацій під час викладання біології.//Рідна школа.-2008.-

№1,2.-с.40-42.

6. Вірченко П.А. Використання інформаційних та мультимедійних технологій на уроках географії.
7. Москаленко В.А. Обеспечение информатизационно-компьютерного сопровождения учебных занятий по географии.